

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАФЕДРА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІЇ

УКРАЇНА В ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОТИСТОЯННІ

початку ХХІ ст.

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Середня освіта (Історія, англійська мова і література)
Форма навчання	денна
Курс	I
Семестр	I

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри вітчизняної та
зарубіжної історії
28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

Назва курсу	Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ ст.
Викладач (-і)	Докашенко Віктор Миколайович, д.іст.наук, проф.
Контактний тел.	+38 050 36789 46
E-mail	m.dokashenko@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.

1. Анотація.

Навчальна дисципліна належить до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки.

За своїм географічним становищем Україна завжди перебувала в центрі подій Європейського континенту. Тут перетиналися історичні шляхи й основні геополітичні осі Євразії, сама ж Україна на своєму історичному шляху пройшла багато форм політичного існування.

На початку ХХІ ст. геополітичне положення України характеризується кількома важливими рисами: вона входить в так зване геополітичне «кільце» Північної півкулі, на заході вона межує з країнами колишнього соціалістичного табору, які сьогодні є членами найпотужнішого угрупування світу. На сході її території фактично стають містком до Азіатської частини світу, до східної цивілізації. Її кордони, в основному, виконують контактні, а не бар'єрні функції. Зміна змістовного значення наших кордонів стає особливістю початку нового століття. Користуючись таким географічним становищем, Україна реально висувається на позиції своєрідної «паромної переправи» між ринками сировини, ринками її збуту та новітніми технологіями.

Не менш важливе значення мають транспортні можливості України і як сухопутної, і як морської держави. Ці особливості поставили нашу країну сьогодні в центр геополітичної ситуації, яка сьогодні, на нашу думку, переживає процес спроб нового перерозподілу сфер впливу, включно до територіальних змін.

У процесі навчання формується здатність самостійно мислити, аргументовано висловлювати свою точку зору щодо актуальних проблем вітчизняної та світової історії.

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) лекційні заняття; 2) семінарські заняття, що передбачають опрацювання окремих положень лекційного курсу; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги здобувачам у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання здобувачами пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання

Кількість кредитів: 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)	Вибіркова
	Освітня програма Середня освіта (Історія, англійська мова і література)	
Модулів – 1		Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин: 90		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 5	Рівень вищої освіти «магістр»	год. 20
		Практичні, семінарські
		год. 16
		Лабораторні
		год. -
		Самостійна робота
		год. 54
Вид контролю: залік		

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття» полягає в дослідженні основних причин (економічних, політичних, культурно-ідеологічних, зокрема, мовних) загострення ситуації на сході України, організаційних форм цього загострення, шляхів та методів міжнародного впливу, з'ясуванні ролі та місця України в європейському і світовому глобалізаційному просторі.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття» є

- проаналізувати теоретичні засади сучасного глобалізаційного процесу;
- визначити співвідношення внутрішніх та зовнішніх факторів загострення ситуації на сході України;
- простежити проблеми формування національної ментальності в історичній ретроспективі;
- охарактеризувати економічні, політичні та етнічні чинники сучасної ситуації на сході;
- встановити недосліджені або сфальсифіковані аспекти участі України в загальноєвропейських процесах і структурах;
- накреслити напрямки подальшого розвитку України як єдиної, неподільної, суверенної держави.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- історичні процеси в цивілізаційному вимірі, основні події та явища вітчизняної історії в контексті історії європейської та світової цивілізації;
- сучасну методологію, методику та методи наукового історичного дослідження, зокрема з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- причинно-наслідкові зв'язки подій та явищ минулого, їх взаємозалежність та взаємообумовленість, вплив на сучасність;
- місце і роль соціологічного дослідження в історіософському аналізі;
- значення економічної, політичної та етнічної історії в загально цивілізаційному процесі;

вміти:

- критично аналізувати та оцінювати сучасні наукові досягнення, генерувати нові ідеї при вирішенні дослідницьких і практичних завдань;
- визначати, отримувати доступ, аналізувати й об'єднувати інформацію з різних джерел, документів та текстів для вирішення відповідних завдань історичного дослідження;
- знаходити, відбирати, контекстуалізувати та інтерпретувати значний масив архівного та документального матеріалу;
- проектувати, ініціювати та виконувати (індивідуально або в науковій групі) наукові дослідження на основі цілісного системного наукового світогляду, знань історії та філософії науки;
- орієнтуватися в інформаційних та Internet-джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації;
- спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, використовуючи відповідну лексику, методи, техніки та прийоми, зокрема використовувати результати соціологічних опитувань та усної історії;
- представляти науковому співтовариству експериментальні досягнення у вигляді наукових статей, доповідей, мультимедійних презентацій відповідно до прийнятих стандартів і форматів професійного співтовариства

4. Результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

Загальні:

- Здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження, у тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки, здатність аналізувати та оцінювати

сучасні наукові досягнення в галузі історичної, психологічної науки, мовознавства, літературознавства, методики навчання історії, іноземних мов, літератур, психології;

- Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку;
- Здатність усвідомлювати моделі світу, природу, причинно-наслідкові закономірності розвитку суспільства і зв'язки різних культур; набувати культурного досвіду для осягнення загальнолюдських цінностей; засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини та ідеї збереження миру та толерантного існування;
- Здатність реалізовувати у професійній діяльності настанови толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- Здатність здійснювати пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, а також генерувати нові ідеї для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;
- Здатність орієнтуватися в інформаційних та Internet джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;

Фахові:

- Здатність до опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;
- Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі історії в процесі ризнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;
- Здатність пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди, аналізувати взаємозв'язок вітчизняної, європейської і світової історії та гармонізувати історичну пам'ять різних спільнот;
- Здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, історії, лінгвістики, літературознавства, психології;
- Здатність сприймати і розуміти культурологічні традиції та особливості поведінки носіїв різних культур, здійснювати ефективний міжкультурний діалог;
- Здатність обирати ефективні стратегії для вирішення комунікативних завдань;
- Здатність оперувати ключовими поняттями фахових дисциплін та розуміти об'єктивні тенденції розвитку сучасної історії, філології, психології;
- Здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей, точок зору, наукових явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності для забезпечення освітнього процесу відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами.

Результати навчання - згідно з вимогами освітньо-професійної програми компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

- Проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; аналіз та оцінка сучасних наукових досягнень в галузі історії, психології, мовознавства, літературознавства, методики викладання історії, психології, мов.
- Планування і організація власного особистісного та професійного розвитку;
- Усвідомлення моделі світу, природи, причинно-наслідкових закономірностей розвитку суспільства і зв'язків різних культур; засвоєння і реалізація у викладацькій діяльності набутого культурного досвіду, поважне ставлення до різних культур, релігій, прав народів і людини та до ідеї збереження миру і толерантного існування;
- Професійна діяльність, основана на принципах толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- Самостійний пошук, оброблення, систематизація, контекстуалізація та інтерпретація загальнонаукової інформації з різних джерел, генерування нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;
- Вільна орієнтація в інформаційних та Internet джерелах, використання у власній професійній діяльності бібліотечних фондів, критичне ставлення до отриманої інформації, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;
- Ефективне опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критичне осмислення новітніх досягнень історичної науки;
- Успішне розв'язання складних задач та проблем в галузі історії в процесі різнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;
- Аналіз явищ та процесів світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку, визначення інформаційного потенціалу конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми, дослідження життя та діяльності конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики, здійснення експертизи пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації;
- Ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, історії, лінгвістики, літературознавства та психології;
- Розуміння культурологічних традицій та лінгвокраїнознавчих особливостей поведінки носіїв різних культур, здійснення ефективного міжкультурного діалогу;
- Використання ефективних стратегій для вирішення комунікативних завдань;
- Оперування ключовими поняттями фахових дисциплін, розуміння об'єктивних тенденцій розвитку сучасної історії, філології, психології;

- Логічне й послідовне мислення, здійснення аналізу та синтезу різних ідей, точок зору, мовних явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності для забезпечення освітнього процесу відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами.

5. Політика курсу заснована на політиці ГПМ.

Горлівський інститут іноземних мов є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, академічну свободу та академічну добросовісність, що є головними рушійними силами наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з історичних джерел, знання основних дефініцій, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

6. Схема курсу

Курс «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття» має велике значення у справі формування засадних історико-політологічних положень світогляду молодих науковців, адже він знайомить з питаннями сучасної наукової термінології, привертає увагу до важливих напрацювань визначних вчених минулих поколінь та сучасних дослідників, у тому числі й міждисциплінарних в галузі історії, політології, соціології, демографії, допомагає осмислити стан вивчення вказаних проблем в українському та зарубіжному літературознавстві.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Ментальність і національний характер українського народу в історичній та геополітичній дійсності.

Ключові слова – менталітет, національний характер, етнос, державність, державотворення.

Особливості формування менталітету і національного характеру українського народу з урахуванням наявності або відсутності власної державності, місця проживання за історико-географічними показниками, єдності етносу в мирний час, в період визвольних змагань та воєнних подій. Місце і роль церкви в процесах визначення національного характеру. Соціокультурні та психогенетичні компоненти національного характеру. Історична географія України як показник її геополітичного становища. Основні етапи формування української державності в історичній ретроспективі.

Тема 2. Економічні складові політичного протистояння

Ключові слова – економічний потенціал, валовий регіональний продукт, середня заробітна плата, експорт, імпорт, сальдо зовнішньої торгівлі.

Мета - аналіз внутрішніх та зовнішніх аспектів економіки України, здатних вплинути не тільки на початок збройного конфлікту в Донбасі, а й на його розповсюдження.

Метод – з'ясування економічного потенціалу регіонів. Кожний регіон має свій внесок до економіки країни. Якщо певний регіон не є самодостатнім, то це провина не його, а центральної влади, яка не спромоглася створити відповідні умови розвитку регіону, тобто не забезпечила законодавчу базу, економічні умови, не створила привабливий інвестиційний клімат, навіть, просто не проконтролювала ситуацію.

Внаслідок прорахунків центральної та місцевої влади економічна вага регіонів суттєво різниться. Для вивчення цієї диференціації найбільш зручним інструментом є аналіз валового регіонального продукту. Валовий регіональний продукт (ВРП) – показник, який враховує всю сукупність новоствореної вартості.

На національному рівні валовий сукупний регіональний продукт відповідає валовому національному продукту (ВНП), який є одним з базових показників економічного розвитку будь-якої країни. В таблиці використано офіційні статистичні розрахунки. Аналіз таблиці:

Таблиця 1

Виробництво регіонального валового продукту (станом на 2012 р.)

Номер в рейтингу	Назва області чи міста	Регіональний валовий продукт (у % до національного)	Чисельність населення
1.	м. Київ	275 685 (18,86%)	2 870 930
2.	Донецька область	170 775 (11,68 %)	4 332 016
3.	Дніпропетровська область	149 775 (10,26 %)	3 825 626
4.	Харківська область	82 223 (5,62%)	2 735 862
5.	Київська область	69 663 (4,76%)	1 725 893
6.	Одеська область	64 743 (4,43%)	2 394 339
7.	Львівська область	61 962 (4,24%)	2 536 053
8.	Луганська область	58 767 (4,02%)	2 232 887
9.	Полтавська область	56 580 (3,87%)	1 454 245
10.	Запорізька область	54 828 (3,75)	1 772 214
11.	АР Крим	44 536 (3,04%)	1 968 501
12.	Вінницька область	33 024 (2,26%)	1 614 762
13.	Івано-Франківська обл.	32 286 (2,20%)	1 381 505

14.	Черкаська область	31 265 (2,13%)	1 256 770
15.	Миколаївська область	29 205 (1,99%)	1 166 210
16.	Хмельницька область	26 237 (1,79%)	1 034 602
17.	Сумська область	24 933 (1,70%)	1 129 094
18.	Житомирська область	24 849 (1,70%)	1 259 823
19.	Чернігівська область	23 934 (1,63%)	908 409
20.	Кіровоградська область	22 056 (1,50%)	984 864
21.	Рівненська область	21 795 (1,49%)	1 159 296
22.	Закарпатська область	21 404 (1,46%)	1 772 214
23.	Волинська область	20 005 (1,36%)	1 041 622
24.	Херсонська область	19 357 (1,32%)	1 070 567
25.	Тернопільська область	17 957 (1,22%)	1 071 597
26.	Черновицька область	13 166 (0,90%)	908 409
27.	м. Севастополь	9 891(0,67%)	385 998

Тема 3. Особливості національної структури Донбасу та її вплив на формування української ментальності

Ключові слова – переписи населення, національність, само ідентифікація, рідна мова

Особливістю національного складу населення Донецької області є його багатонаціональність, за даними Всеукраїнського перепису населення (2001 р.) на території області проживали представники понад 130 національностей і народностей.

Дані щодо найбільш численних національностей, які мешкають в Донецькій області, наведено нижче:

	Кількість (тис. осіб)	У % до підсумку		2001 рік у % до 1989
		2001 рік	1989 рік	
українці	2744,1	56,9	50,7	101,9
росіяни	1844,4	38,2	43,6	79,6
греки	77,5	1,61	1,58	92,6
білоруси	44,5	0,92	1,45	57,9
татари	19,2	0,40	0,48	75,2
вірмени	15,7	0,33	0,19	155,1
євреї	8,8	0,18	0,53	31,4
азербайджанці	8,1	0,17	0,08	в 1,9 р.б.
грузини	7,2	0,15	0,07	в 1,9 р.б.
молдавани	7,2	0,15	0,25	53,8
болгари	4,8	0,10	0,14	67,0
німці	4,6	0,10	0,12	73,0

поляки	4,3	0,09	0,13	63,0
цигани	4,1	0,08	0,09	85,4
інші національності	22,7	0,47	0,59	72,8

У національному складі населення Донецької області переважна більшість українців, чисельність яких становила 2744,1 тис. осіб, або 56,9% від загальної кількості населення. За роки, що минули від перепису населення 1989 року, кількість українців зросла на 1,9%, а їх питома вага серед жителів Донецької області – на 6,2 відсоткових пункти.

Друге місце за чисельністю посідали росіяни. Їх кількість порівняно з переписом 1989 року зменшилася на 20,4% і становила на дату перепису 1844,4 тис. осіб. Питома вага росіян у загальній кількості населення зменшилась на 5,4 відсоткових пункти і складала 38,2% .

Наведені розрахунки вимагають переосмислення деяких стереотипів, що вже встигли усталитися. В першу чергу, очевидно, слід уточнити сутність поняття «русифікація», для чого поряд із його суб'єктивною частиною необхідно виокремлювати й об'єктивну складову. Тобто, якщо ми, спираючись на Всесоюзні переписи населення, стверджуємо про високі темпи російського залюднення Донбасу, то ми не повинні тлумачити його виключно як дії режиму, спрямовані проти України та на шкоду її народу. Об'єктивний бік питання вимагає з'ясування комплексу причин такого високого рівня переселення росіян. Очевидно, що в першу чергу треба вивчити економічний потенціал регіонів, із яких вони перебирались на Донбас. Вже той незначний перелік донбаських «донорських територій», що наводяться в матеріалах переписів, дозволяє припуститись думки, що їхали сюди росіяни та російськомовні представники інших республік у пошуках роботи, пристойного заробітку та більш-менш високого рівня постачання продуктів харчування, ніж мали інші регіони країни. Не забуваймо, що Донбас входив до категорії постачання, яка ненабагато поступалась столичним містам. На користь нашого припущення говорить, наприклад, те, що різке погіршення економічної ситуації в період 90-х рр. призвело до масового відтоку росіян.

Характеристика поліетнічності Донбасу як складової сучасного становища.

Тема 4. Конфлікт на Донбасі в параметрах соціологічних досліджень

Ключові слова – анкетування, латентна соціологія, внутрішній та зовнішній вимір конфлікту.

Аналіз результатів:

А) Соціологічного опитування (Університет Мериленд + Київський міжнародний інститут соціології) лютий 2015 р. Дослідники опитали 2 тис. українців з питань співробітництва країни з ЕС та Росією, конфлікту в Донбасі, можливості відділення *Донецької і Луганської областей*.

Б) *Соціологічне дослідження населення Донецької і Луганської областей «Донбас - 2015»* (фонд «Демократичні ініціативи») жовтень 2015 р. на підконтрольних Україні територіях. Опитано 1 тис. респондентів щодо питань місцевих та всеукраїнських виборів, діяльності громад та ін.

7. Система оцінювання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- усне опитування;
- тестові завдання;
- самостійні роботи;

- презентації результатів виконаних завдань;
- контрольні роботи змістових модулів;
- проектні завдання;
- контрольна робота залікового модуля

Форми поточного і підсумкового контролю

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень здобувачів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання семінарських занять, виконання тестових завдань та самостійних робіт.

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістового модулю. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є залік.

ГРАФІК поточного контролю

Коефіцієнт КТ – 0,2

Кількість КРЗМ – 3

Коефіцієнт КРЗМ – 0,4

Кількість ЗМ – 1

Вид підсумкового контролю: залік

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ № 1	обговорення	Семінарські заняття №1-2
2.	КТ № 2	обговорення	Семінарські заняття № 3-4
3.	КТ № 3	обговорення	Семінарські заняття № 5-7
4.	КРЗМ	тест	Семінарське заняття № 8

Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль покликаний об'єктивно підтвердити досягнутий рівень навченості, визначити ступінь сформованості навичок та умінь здобувачів на кінець певного етапу навчання (в кінці семестру).

Курс «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття» вивчається протягом одного семестру.

Формою підсумкового контролю в І семестрі є **залік**, який контролює рівень засвоєння здобувачами теоретичного матеріалу та набуття ними навичок і умінь його застосування у практичній діяльності на підставі результатів поточного контролю.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Загальна оцінка складається з суми балів за контрольні точки і контрольну роботу змістового модулю, набраних упродовж навчального семестру.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		

90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82–89	Добре		B	вище середнього рівня з кількома помилками
75–81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67–74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1–34			F	з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Україна в геополітичному протистоянні початку ХХІ століття»

100 балів – здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює історичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку історичних явищ, проявляє високу мовну культуру.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує історичну інформацію, співвідносить історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, самостійно оцінює події та діяльність людей в історичному процесі з позицій загальнолюдських цінностей, виявляючи особисту позицію щодо них, визначає більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей, виявляє здатність на історичному матеріалі визначити проблеми сучасної вітчизняної історії та перспективи її розвитку.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання навчальної проблеми, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує історичні явища і процеси, встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії, . визначає переважну більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює історичні факти та діяльність осіб, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, визначає більше половини історичних джерел, може назвати більшість історіографічних робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами у межах теми, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину історичних джерел, може назвати п'ять-шість історіографічних робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), відокремлює окремі ознаки явищ і процесів, встановлює послідовність і тривалість історичних подій, визначає не менше половини історичних джерел, може назвати до п'яти історіографічних робіт.

70 балів – здобувач в цілому відтворює фактичний матеріал теми, може дати стислу характеристику історичній постаті, встановити послідовність подій на основі знання їх дат, загалом правильно вживає історичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей історичного процесу, визначає три - чотири історичних джерела, може назвати дві-три історіографічні роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача аналізує історичні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві історіографічні роботи.

60 балів – здобувач може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні дати, здатен визначити один-два історичних джерела, історіографічний аналіз відсутній.

59-35 балів – здобувач має загальне уявлення про хронологію подій, вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати історичні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, дати визначення історичному поняттю, не вміє порівнювати історичні факти та діяльність осіб, володіє матеріалом на рівні окремих історичних фрагментів, відповідь складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом історичного матеріалу, може назвати одну-дві історичні події, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти.

8. Рекомендовані джерела інформації

Джерела

1. Итоги Всесоюзной переписи населения 1959 года. Украинская ССР. М.: Госполитиздат, 1963. – 210 с.; Итоги Всесоюзной переписи населения 1970 года. Миграция населения. Число и состав семей в СССР/ ЦСУ СССР. – М.: Статистика 1974. – 455 с. Итоги Всесоюзной переписи населения 1979 года. Том IV. Национальный состав населения СССР. Часть 2. Распределение населения отдельных национальностей СССР по полу, возрасту, языку, состояния в браке и уровню образования; Национальный состав населения СССР. По данным Всесоюзной переписи населения 1989 г. – М.: Статистика, 1991. – 158 с.; Итоги Всеукраинской переписи населения 2001 г. // Режим доступа: <http://2001.ukrcensus.gov.ua>
2. *Социологический опрос университета Мериленда (США) и Киевского международного института социологии «Будущее Украины»*, 2015. Режим доступа: <http://gordonua.com/publications/issledovanie-universiteta-merile...>
3. *Пресс-релиз по результатам социологического исследования населения Донецкой и Луганской областей «Донбасс-2015»*. Режим доступа: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/press-ress>

Основна література

1. Кульчицький С., Якубова Л. Триста років самотності: український Донбас у пошуках смислів і Батьківщини. – К.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2016. – 720 с.
2. Нагорна Л. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань / Лариса Нагорна. – К., 2011. – 320 с.
3. Смолій В., Якубова Л. Донеччина і Луганщина: місце в модерному українському національному проекті. Аналітична доповідь / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2015. – 62 с.
4. Якубова Л.Д. Етнонаціональна історія Донбасу: тенденції, суперечності, перспективи в світлі сучасного етапу українського націотворення. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2014. – 109 с.

Додаткова література

1. Кононов І.Ф. Етнос. Цінності. Комунікація. (Донбас в етнокультурних координатах України). – Луганськ : Альма матер, 2000. – 494 с.
2. Куромія Гіроакі. Свобода і терор у Донбасі. Українсько-російське прикордоння, 1870 – 1990-і роки. (Пер. з англ. Г. Хьорян, В. Агеєв; Передм. Г.Немирі) / Гіроакі Куромія. – К.: вид-во Соломії Павличко «Основа», 2002. – 510 с.
3. Кубійович Володимир. Національний склад населення Радянської України в світлі советських переписів з 17.12.1926 і 1959. Відбитка із Збірника, присвяченого пам'яті З. Кузелі. Записки НТШ т.LXIX /Володимир Кубійович. – Париж, 1962. – 16 с.
4. Малярчук Н.Г. Росіяни в Донбасі (20-30 рр. ХХ ст.). Монографія / Н.Малярчук. – Донецьк: П.П.Чернецький Н.А., 2011. – 354 с.
5. Нагорна Л.П. Регіональна ідентичність: український контекст / Лариса Нагорна. – К: ІПЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2008. – 405 с.
6. Ніколаєць Ю.О. Поселенська структура населення Донбасу: (етнополітичний аспект динаміки) / Монографія/ Юрій Ніколаєць. – К.: ІПЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2012. – 188 с.
7. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Авт. кол.: Б. Черкас, О. Сокирко, А. Плахонін, Я. Примаченко, М. Відейко, А. Галушка, К. Галушко, С. Громенко, М. Майоров, А. Руккас, Є. Синиця; Упоряд. К. Галушко. – Х., 2016. – 352 с.
8. Романцов В.О. Населення України і його рідна мова за часів радянської влади та незалежності (ХХ – початок ХХІ століття) / В.Романцов. – К: вид-во імені Олени Теліги, 2008. – 184 с.
9. Терлюк Іван. Росіяни західних областей України (1944 – 1996 рр.) (Етносоціологічне дослідження) / Іван Терлюк. – Львів: Центр Європи, 1997. – 176 с.
10. Тодоров І. Внутрішній вимір російської агресії на Донбасі / Ігор Тодоров // Грані історії. – Вид-во ГІМ ДДПУ. – Вип.8. – Артемівськ, 2015. – С. 148-158.
11. Усна історія російсько-української війни (2014-2015 роки) / за ред. В. Мороко. – Вип. 1. – К.: К.І.С., 2015. – 176 с.
12. Чухлиб Т. В. Мечом и оралом. Донбасс – древняя земля Украины / Пер. на рус. А. Дубины. – К.: ООО «Видавництво Кліо», 2015. – 80 с.

